

„NOČEM, DA BI MI KDO KAJ PODARIL!“

BOŽIČNA ČRTICA — LOJZE PODOBNIK

Tisto leto o božiču ni zapadel sneg. Bil pa je na sveti večer oster mraz in na tleh, kakor kamen trdih, so se lesketala majhna, svetla ledena zrnca. V mraku zimskega popodne je stala na oglu ceste stara ženica, vsa prepihana od mrzle burje, in prodajala božična drevesca. Obuta v velike moške škornje je stopicala sem in tja, na glavi pa je imela poleg rute še velik klobuk.

»Slaba kupčija,« je venomer mrmrala, »pet dreves mi bo ostalo, kakor da bi ljudje ne vedeli, da je tudi letos božič...«

Božična drevesca, nataknjena na lesene križe, so stala okrog nje in dehtela kakor majhen smrekov gozdič. Okoli drevesc pa je hodil že nekaj časa bled, suhljat deček štirinajstih let. To seveda godrnjavi starki ni bilo pogodu.

»Kaj pa prav za prav hočeš?« ga je jezno nagovorila, »ni prav, da tako postajaš tu okoli in zijaš vame!«

»Mislim sem, da bi se dalo morda kaj zaslužiti,« je skromno odgovoril deček.

»Pri meni?« se je zasmejala ženica, »ha, ha, jaz sama nič ne zaslužim!«

Tedaj je prišla mimo lepo oblečena gospa, se ustavila pri drevescih, stopila k največjemu, ga pogledala in — ker ji je ugajal — vprašala po ceni.

»Lepo je zrasla ta jelka, kaj ne,« je odvrnila starka, »dam jo vam za trideset dinarjev, ker je že skoro božični večer in ne bi rada še dolgo čakala na kupce...«

»Podariti si ne dam ničesar,« ji reče mlada dama, »tu imate štiri-deset dinarjev! Seveda vzamem drevo le, če mi ga vaš deček odnese na dom...«

»To lahko stori,« odvrne starka in se zadovoljno smehlja, ko spravlja denar.

Mali, šibki deček se je oprtal z božičnim drevescem in ga nesel z gospo ne daleč, v njeno stanovanje. »Najlepša hvala,« mu reče dama pri vratih in potegne iz torbice srebrnjak. »In tole je zate.«

»Toda to je...«, je jecljal deček, »saj to je celih dvajset dinarjev, toliko pa nisem zaslužil... in vbogajme ne maram ničesar...«, je končno izbleknil.

Dama se je zasmejala. »Škoda,« mu reče, »mislim pa, da bi ti ne bilo treba ponavljati besedi, ki sem jih jaz pred kratkim rekla starki. Kaj se to pravi, podariti si ne dam ničesar? Saj je vendar božič!«

Stisnila je njegovo od mraza modrordečo roko okoli novca in ga prijazno odslovila.

Janko, tako je bilo dečku ime, je bil siro-
mašen deček, kakor dosti drugih v mestu.
Toda ravno zato, ker je bil gotovo revnejši
od ostalih, je prišel sedaj srečen nazaj k
starki.

»No?« ga je vprašala, »si napravil dobro
kupčijo? Sedaj pa le pojdi k materi, danes
tu ne bo več zaslužkal«

»Nikamor se mi ne mudi,« ji odvrne Jan-
ko in vsa veselost mu na mah izgine z obraza.

»Hm,« je zagodrnjala starka, rekla pa ni
ničesar.

»Jaz sedaj odhajam!« Pričela je z motvo-
zom povezovati preostala drevesca.

»Pomagal bi vam nesti drevesca,« je rekel
Janko plašljivo in ji je hotel odvzeti sveženj.

»Toda jaz ne morem plačati tako kakor
bogati ljudje,« reče stara ženica in ga hoče
odriniti v stran. »In zastonj ne maram ničes-
sar!«

Toda ko vidi, da ima deček solzne oči,
mu reče bolj milo: »No, pa pojdi!« in prične
stopati s počasnimi koraki naprej. Drevesca,
ki jih je Janko nosil na hrbtu, so bila težka,
toda dišala so tako lepo, da je deček kar poz-
zabil na svoje breme.

»Ali nimaš staršev,« ga vpraša žena s
trdim glasom, ne da bi se ozrla nanj.

»Imam samo staro mamico,« odvrne de-
ček, »toda ne tu v mestu, temveč na deželi.
Mislila sva, da bom dobil delo v mestu.«

Starka ni rekla na to ničesar, kaj pa naj
bi mu tudi odvrnila.

Prišla sta na konec mesta, zavila skozi
velika vežna vrata preko temnega dvorišča in
dospela do vrat starkinega stanovanja, ki jih
je žena odklenila.

»Pusti drevesca pred dur-
mi,« mu reče starka. »V mo-
jem stanovanju že dolgo ni
bilo božičnega drevesca...«

»Lahko noč!« pozdravi de-
ček, potegne čepico in se

obrne, da bi odšel. »Vesel Božič!« bi moral reči, toda beseda mu je zastala v grlu.

»Stopi vendar noter!« mu reče nevoljno ženica, »lahko dobiš krožnik juhe!«

»Hvala lepa — ne maram — nočem, da bi mi kdo kaj...«

Starka je napravila luč. To, kar je ravnokar izbleknil deček, se ji je zdelo že kar preveč.

»Zapri vrata!« ga jezno opozori, »ali misliš, da kurim zato, da bo dvorišče toplo? Vstopi noter in sedi; seveda posebno lepo ni pri meni.«

»Meni se zdi pa prav lepo,« ji hvaležno reče Janko. Sobica je bila sicer preprosto opremljena, razen postelje, skrinje, mize in dveh stolov ni bilo ničesar v njej; toda bilo je prijetno toplo, na steni je tiktakala ura in pred seboj je deček imel krožnik tople in lepo dišeče juhe. Na drug stol je sedla starka, ki je odložila pokrivalo in slekla težke škornje, — sedaj je bila kakor vsaka druga stara žena, kakor njegova stara mamica, in njeno godrnjanje je bilo gotovo samo navada, tako si je mislil Janko.

»Kaj pa misliš danes še storiti, saj nimaš stanovanja?«

»Ne, nimam, pa tudi denarja ne za prenočišče!«

»Potem lahko prenočiš pri meni, ne bo nič stal!« mu ostro reče ženica.

Janko postane rdeč kakor kuhan rak. »Toda podariti...«

»Ti neumni deček!« se jezi starka. »Že zopet si ne da ničesar podariti! Take besede morajo spraviti človeka v slabo voljo. Že nekajkrat si to rekel in še celo danes, ko je sveti večer!«

Brez besed gre deček k vratom in jih odpre.

»Kam pa hočeš sedaj?« mu reče starka vsa iz sebe. »Saj ti želim vendar dobro, kaj sem ti storila žalega?«

Toda Janko je šel le do drevesc, ki so stala pred durmi, odtrgal od enega precejšnje vejico in se vrnil v sobo. Dal jo je na mizo, zraven pa položil svoj zasluženi srebrnjak.

»Tako,« reče in se veselo nasmeje, »sedaj mi ne smete ničesar več očitati. To, kar je na mizi, vam poklanjam za božič.«

»No, le čakaj, ti mali nemarnež!« mu hudomušno reče starka in debela solza ji spolzi po licu. Nato pa stopi k skrinji, jo odpre in poišče v njej nekaj starih ostankov božičnih svečic. Čeprav so bile stare, so vendarle gorele in prijeten vonj po zažgani smrekovi vejici, ki jo je Janko držal nad plamenom, je napolnil vso izbo. Janko je imel skromen, toda lep božični večer; obema, starki in dečku, je bilo mehko pri duši.